

מזכירות הממשלה

סלין, אה

ש מ ר ר

סלין אה ו סלין ב

פ ר ר ש ו ק ר ל

ישיבת ועדת השרים לבחינת תכנית פיתוח השיכון
לשנים 1975-1978/80 אשר הוקמה על-פי החלטה מס. 92
של הממשלה מיום י"ח בחשוון תשל"ה (3.11.74)

י"ט בכסלו תשל"ה - 3.12.74

בכחו השרים: א. עופר - יו"ר, א. ארזן, ח. בר-לב, ח. י. צדוק,
ש. רוזן.

בעדרו השרים: י. בורג (בחול"ל), י. רבינוביץ .

פ. איילון	-	מרכז השלטון המקומי
פ. אוביקובסקי	-	סגן ראש עיריית תל-אביב
ב. אפלבוים	-	לשכת שר המסחר והתעשייה
י. ברקאי	-	מינהל מקרקעי ישראל
ב. דביר	-	משרד השיכון
ר. דוד	-	משרד המסחר ותעשייה
י. דש	-	משרד הפנים
מ. זורע	-	מינהל מקרקעי ישראל
מ. סלמון	-	מינהל מקרקעי ישראל
י. ליש	-	משרד השיכון
א. מאיר	-	ראש עיריית קרית-גת
ז. מליון	-	מרכז השלטון המקומי
ד. פיורקו	-	משרד האוצר
י. פיינברג	-	ראש עיריית פתח-תקוה
מ. קורץ	-	משרד האוצר
י. שולמן	-	מרכז השלטון המקומי
י. שחם	-	משרד השיכון
ש. שטיינר	-	לשכת שר השיכון
י. שטנר	-	משרד האוצר
מ. שרמן	-	המשרד לקליטת העלייה

א. ליסצנסקי - מזכיר הועדה

סדר היום: שכ/2. הפיזור הגיאוגרפי של תכנית פיתוח השיכון לשנים
1975-1978/80 - אזור המרכז

יאה: אה צדוק

השר א. עופר :

ברשותכם, אני פותח את הישיבה. אנו היום
החלטנו לדון בנושא אחד - הפיזור הגיאוגרפי

של הבניה, ולאחר שנגמור נושא זה, נמשיך הלאה. אני רוצה להעיר
רק, שמצנחל מקרקעי ישראל הגיש הצעה כוללת עם הערות - ואני לא
נכנס לזה עכשיו. וכן הוגשו הערות שר המסחר והתעשיה. בחומר
שאני מעביר עכשיו לחברים, בעמוד 3, ישנה הצעה של המינהל, שהיא
מפוגדת הוא שונה מההצעה של משרד השיכון. לאחר מכן תועבר לכם הצעת
השר בר-לב, שעדיין לא הספקתי להדפיסה, אבל היא גם כן מערערת בנקודה
זו. באופן כללי, כדי שיהיה ברור היכן הויכוח. הרי יש הבדל בין
החלוקה הגיאוגרפית שלי לבין החלוקה שביקש לעשות שר המסחר
והתעשיה, אשר רוצה להפריד את 4 ערי הפיתוח ממרכז הארץ.

לגבי הגליל, הצעת משרד השיכון רואה שם
כ-70 אלף יחידות דיון, מנהל מקרקעי ישראל רואה שם 72 אלף
יחידות דיון, ~~המסחר והתעשיה~~ המסחר והתעשיה רואה שם 66.5 אלף יחידות
דיון, אך אם אני מצרף את החלק אותו הוא הוריד, זה בעצם אותו הדבר.
אין גם חילוקי דעות לגבי ירושלים, שבהצעה שלנו, עם בית-שמש, יבנו
שם 36 אלף יחידות דיון, הצעת שר המסחר והתעשיה גם היא עומדת
על 36 אלף, ואילו המנהל מציע 37 אלף יחידות דיון, כך שאין שינוי
מהותי. הויכוח בעצם מתרכז לגבי ההפרדה שמפריד שר המסחר והתעשיה
בערי הפיתוח באזור המרכז, שהן אשדוד יבנה ואשקלון. אך למעשה אין
הבדלים בין ההצעה שלו לזו של משרד השיכון ואותם המספרים קיימים
פה ושם, אלא רק שאשקלון היא אצלנו בדרום.

כל הויכוח בעצם מתרכז לגבי רצועת החוף, החל

מנפת חיפה, כולל הקריות וגמור בנפת רחובות, כולל יבנה, שזה אזור
המרכז. כאן אנו הצענו 146 אלף יחידות, מהן 75 אלף יבניה פרטית
ו-71 אלף יבניה ציבורית. כאשר בעצם, הערעור איננו על בנייה פרטית,
אשר כולם מודים כי אין לנו על זה השפעה, משום שכשאנשים אינם זקוקים

לעזרת משרד השיכון, הם בונים איפה שהם רוצים. המנהל מציע, בנקודה זו, 89 אלף יחידות דיור, כלומר, להגדיל את הבניה הפרטית עוד יותר. כאשר הצעתו לגבי בנייה ציבורית באזור החוף 31 אלף להצעתנו - 71 אלף יחידות דיור. שר המסחר והתעשייה מוריד בעצם את כל יחידות הבניה הפרטית מהבניה הציבורית, כי הוא גם כן מניח שעל הבניה הפרטית אין לנו השפעה, והוא מוריד 22 אלף יחידות דיור מהבניה הציבורית באזור החוף. המנהל מוריד 31 אלף יחידות דיור, כי הוא מציע 40 אלף יחידות דיור באזור החוף, בבניה ציבורית.

ואני רוצה להזכיר שוב, איך אנו מגדירים את הבניה הציבורית - זו בנייה אשר מקבלים בשבילה סיוע ממשרד השיכון או מהמדינה. כלומר, אם לזוג צעיר, לפי התכנית, מגיעה משכנתא והוא קונה דירה מקבלן פרטי ששיטחה מגיע עד 75 מ"ר ומקבל משכנתא מאיתנו, אנו מגדירים בנייה זו כבניה ציבורית, מכיוון שזה נעשה בסיוע ממשרד השיכון. הוא הדין במשרד הקליטה, כאשר ישנם עולים אשר קונים דירה בעצמם ומקבלים משכנתא, אם הם עומדים במגבלות של גודל הדירה והמחיר, אצלנו זה כלול בבניה הציבורית, כי הוא לא יכול היה להגיע לכך ללא עזרת המדינה.

מדוע איננו יכולים לרדת בבניה הציבורית מהמספר 71 אלף? אנו, ביעדים הציבוריים מטפלים ב-4 סוגי אוכלוסיה: עולים, זוגות צעירים, דיור פגום וצפוף ומשכנות עוני, וכן ישנו מפעל נוסף, שהוא מפעל החסכון. המדובר בחוזים של המדינה עם התושבים, אשר חסכו בכל מיני תכניות תמורת ההתחייבות של המדינה, לתת להם בצורה כזו או אחרת, דירה במקום מגוריהם. לפעמים מוגדר אפילו מקום מסויים ולפעמים הוא מוגדר פחות, אבל זה ברור שהוא צריך לקבל דירה באזור מגוריו.

אשר לשיכון עולים - וזו גם תשובה לשר החקלאות

לגבי הפתרון - אנו יודעים כי מספר הפתרונות איננו זהה עם מספר

הדירות החדשות, אבל יש כאלו המקבלים דירה מיד שנייה. התכנית הזו בהחלט בנוייה ל-6 שנים, ואנו בונים על 60 אלף ^{עולים} ~~דירות~~. אם יבואו יותר מ-60 אלף, כל התכנית הזו תתבצע בתקופה יותר ארוכה, ואם לא, התכנית עונה ל-6 שנים. ואז אנו מעריכים, נהיה זקוקים במגבלות של 60 אלף עולים ל-90 אלף פתרונות. הרב יהיו דירות חדשות, כי למעט מאוד אנו מוצאים פתרונות מיד שניה. גם אלה שקונים דירה, הם קונים בדרך כלל חדשה. בכל אופן, לקחנו בחשבון כ-10 ^{אלפי} דירות מיד שניה. כאשר אנו אומרים כי סה"כ, יחידות הדיור, יתחלקו כדלקמן: 30 אלף בערי הפיתוח, כולם בגליל ובנגב. 8 אלפים בערי הפיתוח ברצועת החוף - נהריה, אשדוד, יבנה ואשקלון. כ-8 אלפים בבאר-שבע, כ-8 אלפים בירושלים וכ-36,500 ברצועת החוף. שזו הדרישה של משרד הקליטה. כלומר, לעומת הדרישה של משרד הקליטה של 36,000 יחידות דיור, הצעת משרד השיכון היא של 23,000 יחידות דיור ברצועת החוף, מזה כ-15,000 דירות חדשות ו-8,000 דירות מיד שניה. כלומר, בתכנית שלנו, אנו מכינים סה"כ 15,000 דירות לעולים חדשים, כאשר אני רוצה להזכיר כי כ-6,000 דירות מחוץ ה-15,000 דירות הן כבר התחייבות של משרד הקליטה לאנשים הגרים בדירות שכורות, ולא רק ברצועת החוף, אלא בכל אזור המרכז, מאשדוד ועד יבנה. כלומר, משרד הקליטה תובע 36,500 דירות שהן כ-24,000 דירות חדשות ו-12,000 דירות מתפנות, כאשר אנו מציעים, לעומת ה-24,000 של משרד הקליטה, 15,000 דירות חדשות בלבד.

לגבי זוגות צעירים, ב-6 שנים מתחתנים באוכלוסיה הזו (פחות האוכלוסיה הכפרית - קיבוצים, מושבים וכפרים ערביים) 140 אלף זוגות צעירים, שמהם כ-20,000 אלו הם נשואים שניים, שאנו מניחים כי לאחד מהם יש דירה (גרוש או אלמן). כאשר אנו מניחים שעוד 20,000 אינם זקוקים לסיוע ציבורי ואינם פונים

השר א. עופר

אלינו. אלו הם אנשים שקונים דירות של 4 - 5 חדרים ואינם כלולים במסגרת הסיוע שלנו. כלומר, נשארים לנו 100 אלף פתרונות, שהם, לפי מחלוקת הזוגות הצעירים: 12,600 בערי פיתוח, 3,000 בערי פיתוח ברצועת החוף, 3,400 בבאר שבע, 9,900 בירושלים ו- 71,000 ברצועת החוף. זה לפי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. אנו מציעים ל-71,000 הזוגות הללו לתת 35,000 פתרונות באזור החוף, כולל דירות מיד שניה - 24,000 דירות חדשות ו-11,000 דירות מיד שניה. כלומר, יש לנו פתרונות למחצית מתוך 71,000 הזוגות הצעירים שיהיו זקוקים לסיוע ב-6 השנים הקרובות ברצועת החוף, באזור שהם גרים בו, מהם ל-2/3 בלבד דירות חדשות.

אשר לדיוור פגום וצפוף - בכל הקטגוריות האלה יש היום 75,000 משפחות המתחלקות: 5,500 בערי פיתוח, 6,000 בערי פיתוח ברצועת החוף, 3,000 בבאר שבע, 8,500 בירושלים ו-32,000 ברצועת החוף. אנו בתכנית הממשלה התחייבנו לפתור בעיה זו תוך 4-5 שנים, אבל אנו יודעים שלא כולם רוצים ומסוגלים לפתרון, כי הם צריכים לרצות ולעשות מאמץ. אנו מעריכים כינהיה מסוגלים ל-35,000 פתרונות ברצועת החוף מתוך 52,000 (זה כולל דיוור פגום, אסבסטונים וכו'). כאשר מתוך ה-35,000 פתרונות, 24,000 יהיו דירות חדשות ו-11,000 דירות מיד שניה.

לזה אנו מוסיפים את מפעל החסכון שזו

התחייבות חוזית - יש 10,000 משפחות כאלו שצריך לאפשר להם לרכוש דירות חדשות באזור שהם גרים בו.

אם אנו מצרפים 15 אלף, 24 אלף, 24 אלף

ו-10 אלפים, אנו מגיעים ל-73 אלף ש דירות חדשות ב-6 שנים,

כאשר כל מי שמציע הצעה נגדי, חייב לומר במה להוריד, האם מעולים

השר א. עופר

חדשים, או מזוגות צעירים, או מדור פגום, או לא לקיים את החוזים של מפעל החסכון לבנון.

השר ח. בר-לב :

קשה מאוד להתייחס לנתונים שכרגע שמענו, כי אלה הם מספרים, מספרים, מספרים, והערכות מפורטות יותר נוכל לתת, כשפראה את החומר לפנינו ונוכל להכנס לפרטים. מה שכן, על סמך הנתונים האלה, אני רוצה להסתפק ב-3 הערות:

קודם כל, אם אנו מסתכלים על התכנית של משרד השיכון, בולט לעין כי הנגב לא מסודר. הכלל מסודר : רצועת החוף, עולים, זוגות צעירים ומשכנות עוני, ואלה שחתמו איתם הסכמים. הגליל מסודר - וצריך להיות מסודר. ירושלים מסודרת, אבל הנגב אינו מסודר. סה"כ, בערי הפיתוח, אם יש 11 ערי פיתוח - ואם נוריד את באר-שבע, הרי ב-5 השנים הבאות עומדות לפחותנו 10 ערי פיתוח בנגב - מקריית - גת עד אילת, יש 34.000 דירות, וזה לא מספיק. אמנם אין לנו בעיה של אוכלוסיה ערבית בנגב, אבל יש לנו שם בעיה של שממה ושל פיתוח הנגב, ואני מניח שתכנית שאינה עונה גם על הבעיה הזו, היא אינה מאוזנת - וכשאני בא להסתכל מאיפה אפשר לקחת, הרי כל הדרכים מובילות למרכז הארץ. ואני מבין כי יש בניה פרטית ויש בניה ציבורית ורק עם בנייה ציבורית אפשר לכאורה לשחק, אבל אני מציע שנתארגן כך, שגם בחלק מהבניה הפרטית, נוכל, לצורך זה, לשחק. למשל, באר-שבע, בימנו, זו עיר ואם בישראל, ואולי נוכל להביא לכך, שכמה אלפי דירות פרטיות אשר קבלנים ואנשים פרטיים התכוונו לבנות במרכז הארץ, יבנו בבאר-שבע. כלומר, בקווים כלליים, צריך להעביר 20,000 דירות ממרכז הארץ לנגב. אם ילחצו מאוד, אני אתפשר על 16,000. ואני לא מציע שניקה כאקסיומה שלא בא בחשבון להפנות דירות פרטיות ממרכז הארץ. אני מבין שלמצפה רימון לא, אבל

השר ח. בר-לב

לבאר-שבע או לקריית-גת, שזה דבר פורח, או לערד, שזה דבר נחמד ומכובד, לכן לא הייתי מציע כי אנו מראש נוריד זאת על הסף, אלא שנחפש דרך, שחלק מהדירות הפרטיות אשר התכווננו לבנות במרכז הארץ שיבנו במרכז הארץ. וכשמדובר על דירות פרטיות, אני מתכוון גם לכאלה אשר נבנות ללא עזרה ממשלתית ולממשלה אין השפעה עליהן. עם זאת, יש דירות אשר הממשלה מסייעת בבנייתן בצורה כזו או אחרת, אפילו ע"י הלוואה של 20 אלף לירות מבנק טפחות ב-15% ריבית. זה, אם כן, מקור אחד.

מקור שני זו בנייה ציבורית לעולים.

אז יפה שמשרד ~~המגורים~~ הקליטה יוחר מקסימאליסט ממשרד השיכון ודורש עוד 12,000 דירות בנוסף על תכנית משרד השיכון. אז שוב, ישראל של סוף שנות ה-70 היא אינה ישראל של אמצע שנות ה-60 ואפילו לא של ראשית שנות ה-70, ואני בהחלט חושב שאפשר כל עולה להפנות לבאר-שבע, קריית-גת ונצרת עילית, כולל עולה אקדמאי. יש בבאר-שבע ~~מחלק~~ בית-חולים מפואר, אוניברסיטה מפוארת, ועד שהעולים האלה יבואו, יהיה שם יותר, כך שזה משאב שני שחייבים לבדוק אותו יפה.

המשאב השלישי, בעיני, אלו הן דירות שצויינו

פה כדירות לזוגות צעירים. אני בהחלט מבין שאנו משפרים חנאי דיור פגום וכי אי-אפשר להגיד למשפחה כזו - ~~המדינה~~ מפנה אותך מחורבה בשכונת התקווה ומעמידה לרשותך דירה בדימונה - אבל אני בהחלט חושב, שלאחוז מסויים של הזוגות הצעירים אפשר להגיד זאת, לא למאה אחוז, אבל לאחוז מסויים.

להגיד או להשפיע?

השר א. עופר :

להשפיע, להסביר, לחנך ולכוון.

השר ח. בר-לב :

אם מדובר בסיוע בלבד לזוג צעיר, אשר מקבל

הלוואה של כמה עשרות אלפי לירות, בתנאים טובים, זה סיוע מסוג אחד,

אבל אם המדינה בונה לו דירה בתל-אביב והוא צריך לשלם שכר דירה יחסית נמוך

השר א. עופר : לא על זה מדובר, אלא על רכישת דירה.

השר ח. בר-לב :

אני שומע וקורא בעיתון, כי בכל מיני

מקומות במרכז הארץ בונים דירות להשכרה,

שב-74 זה אולי 2% או 1/2%, אבל ב-78 זה יכול להיות 10%. לכן

אני לא מציע להוריד זאת על הסף. ואני בהחלט רואה הבדל בין זוג

צעיר אשר צריך את עזרת הממשלה בצורת הלוואה של כמה עשרות אלפי

לירות לבין זוג צעיר שאין לו מיל על הנשמה והוא רוצה ששש

הממשלה תספק לו דירה, אשר בשנים הראשונות הוא יוכל להכנס

אליה על-בסיס שכר דירה חדשי ובמשך השנים יש לו אופציה לרכוש

אותה. ואני חושב שחובת המדינה, במקרה השני הזה, לספק את הדירה

במרכז הארץ, היא לא אבסולוטית. אני בהחלט חושב שזה יהיה נכון

וצודק, ותואם את כל צרכי מדינת ישראל, כולל פיזור אוכלוסייה, אם

המדינה תגיד לזוג כזה - אני, מדינת ישראל, מסוגלת לתת לך הלוואה

של כמה עשרות אלפי לירות כדי שתסתדר במרכז הארץ, או שאני נותנת

לך דירה שאתה יכול להכנס אליה בתנאי שכירות חדשית, אבל לא במרכז

הארץ. ואינני מדבר על מצפה רמון, אבל באר-שבע, קריית-גת, ערד,

שדרות ונתיבות, זה היום לא סיביר, והמדינה יכולה לדרוש מזוג צעיר

כזה לעבור ל-5 שנים למקום כזה, לעבוד שם 5 שנים וליצור לנו

את הבסיס שיאפשר לו אח"כ לרכוש דירה במרכז הארץ בתוספת הלוואה

מתאימה של המדינה. וזה המשאב השלישי, שאני מציע

שהועדה הזו לא תראה אותו, מראש, כטאבו.

ואם 3 המקורות הללו - דירות לעולים, דירות

לזוגות צעירים מסויימים וחלק מהבניה הפרטים, יתנו לנו 12,500 דירות

השר ח. בר-לב

שבמקום לבנות אותן מחדרה עד גדרה, נבנה אותן מקריית-גת ודרומה, אני חושב שעשינו דבר כביר עבור מדינת-ישראל. ואני מבקש, שהועדה הזו, לפני שמתייחסים מזה, תנסה לשלב את הדברים האלה ברצינות.

השר א. ארזן :

אני, בטה"כ, מסכים לקו של בר-לב, אבל

אני חושב שאת הויכוח הכללי עשינו פעם אחת במליאת הממשלה, ואח"כ, לפני שבוע שוב, ואיני חושב שצריך לחזור עליו מחדש. הויכוח הוא מיותר, כי מקובל על כולנו, שמספר יחידות הדיור אשר משרד השיכון קובע, הוא הנחוץ, משום שהוא יודע מה הם הצרכים וכמה צריך לבנות תוך כך וכך שנים. כאשר בעצם הויכוח היחיד בין תכנית המנהל, לבין מכתב בר-לב, לבין הצעת משרד השיכון, הוא כמה לבנות פחות במרכז הארץ ויותר בקצוות. היות וזו הנקודה, אני בהחלט חושב שהשר בר-לב צדק, השאלה היא רק, מהם התנאים שצריכה, גם הממשלה, וגם המדינה, ליצור בשביל אותם המפונים והזוגות הצעירים היושבים באותן חרבות, כדי שהם ירצו לחיות מחר בקריית - גת, דימונה וקרית-שמונה. אבל רציתי לציין כי התמריצים כאן הם קובעים מאוד, ואם ניצור תנאים טובים יותר למקומות האלה, ירצו לחיות שם.

עם זאת, אני רוצה לציין מנטאליות מסוימת

שאני מודע לה ומכיר אותה והיא שבהרבה משפחות, המשפחה כולה רוצה לחיות ביחד. אבל זה לא אומר כי כך זה מוכרח להיות. הבעיה הזו קיימת גם בהתיישבות. אין לנו אפשרות לחת לכל הבנים אשר רוצים לחיות בהתיישבות, לחיות שם, ולכן, אנו נאלצים לשלוח אותם לעיירות פיתוח.

לגבי עולים חדשים - אני גם כן הייתי

פעם עולה, ויש אלפים של עולים אשר הגיעו למדינת ישראל, מאז הקמתה, ולא שאלו אותם איפה הם רוצים לגור, כי אם היו שואלים אותם, כולם היו אומרים שהם רוצים לגור בתל-אביב. יצרו עובדות והם הסתגלו.

אני עוד לא קראתי בשום מקום, ~~פאנשטיינער~~ ולא שמעתי, כי הנשירה בדרך אל הארץ, או הירידה ממנה, היא בגלל שלא נחנו לעולה דירה בתל-אביב או בחיפה. אולי למעטים יש טענות, אבל לא אלו הן הטענות - בענין זה, אף אחד לא ירצה להיות שותף לכך שבשל כך העליה תעמוד בסכנה.

השר ש. רוזן : היא כבר עומדת בסכנה.

השר ש. אוזן : לא בגלל זה.

ואני רוצה לספר עוד דבר שהתרחש אצלי בחדר. בשלב מסויים, עלתה הצעה כי אפשר לנסות לקלוט עולים במכון וולקני, מייד עם הגיעם לארץ, ע"י פתיחת אולפן אצלנו במכון. הכל נראה בסדר ומרכז הקליטה היה מוכן לסייע. שאלתי, לכן, את אנשי משרד החקלאות, האם בהזדמנות כזו, לא כדאי להקים את מרכז הקליטה בחבל אשכול ולתרום בכך לפיתוח האזור? אך תשובת אנשי משרד החקלאות היתה - הכל מרוכז ברחובות ובבית-דגן ולכן התשובה היא שלילית. היות והכל בנוי בבית-דגן, השר א. אוזן, כשר חקלאות, אינו יכול לקלוט עולים בחבל אשכול. אני חושב שצריך לפוצץ את הענין הזה פעם אחת. לכן אני בעד המחשבה לבנות כמה שאפשר פחות במרכז הארץ. ולזכותו של אברהם עופר אני מוכרח לומר, כי כתוצאה מהתכנית הזו, אנו מדברים על דברים טובים, ובין היתר על הסיכוי לשנות את פרצופם של עיירות הפיתוח, כי אי-אפשר שעד סוף כל הדורות העיירות האלה תהיינה בנות מגזר אחד של אוכלוסיה, מה עוד, שהתכנית הזו תביא לתגבורן על חשבון מרכז הארץ. עד עכשיו דובר על כך שלא נעשה שום דבר, והנה עכשיו, יש לנו את ההזדמנות לעשות, לכן אני מציע לוועדה הזו לקבל את התכניות, בתנאי אחד - פחות במרכז הארץ ויותר בקצוות.

השר א. עופר :

אני רוצה לציין גם, שלפני הישיבה קיבלתי

גם מסמך של משרד הפנים, ואני שמח כי

כולם מגישים תכניות.

מר י. דש :

אני רוצה לציין כי במסמך הזה ישנם רק

הערות הצוות המקצועי שהן מסתייגות מעמדת

המנהל והשר בר-לב, אבל המסמך בכללותו אינו שלם.

השר א. עופר :

אני מבקש לקבל ממשרד הפנים הצעה שלמה.

כי פה, לפי הצעת הצוות המקצועי, אתם

מציעים להוסיף למרכז הארץ. אתם מציעים 152 אלף דירות במקום

ה-142 אלף דירות המוצעות אצלנו, ולהוריד יותר דירות מהצפון.

בכל אופן, אני לא תופס אותכם, אם אתה אומר כי זו אינה הצעה מוסמכת,

אבל אני אבקש לקבל ממשרד הפנים הצעה סופית.

השר ש. רוזן :

אני רוצה להקדים הקדמה אחת ביחס לאינטרס

שר הקליטה. בשנים האחרונות, לא הלכו

תושבי ישראל לערי פיתוח, אלא עולים בלבד, והעולים היו

אלה שבנו את באר-שבע, מגדל-העמק, נצרת, קריית-גת ומגדל אשקלון.

כל זאת עשו העולים. וכשאנו מדברים על העתיד, אני עוד לא רואה

את האמצעים והשיטות דרכם נזרים בכח את האוכלוסיה הישראלית, אם

לא תהיה תנועת ישראלים באותם הממדים. על כל פנים, הערים האלה,

בשנים האחרונות, נבנו וגדלו ע"י קליטת עליה ולא ע"י ישראלים.

עכשיו, אם לגופו של ענין, בעליה זו יש

42% אקדמאיים ובעלי מקצועות חפשיים, ו-16% הם בגילאים שמעל

55, משהאחוזים קצת חופפים, הרי אין לנו לאן להפנותם מבין עיירות

הפיתוח, אלא רק לבאר-שבע, אשר היא עיר פורחת ויש בה אוניברסיטה,

בית-חולים וכימיקאליים, וחל בה פיתוח גדול והיא עיר ואם בישראל.

כאשר את כל היתר אנו נצטרך להפנות לתל-אביב, חיפה, או ירושלים.
 אז נכון כי יש גם בית-חולים בצפת, או פוריה, או מפזרים אותם,
 אבל כל עוד מרכזי התעסוקה האקדמאיים הם כאלו, אינני יודע איך
 המשק בכלל יקלוט אותם, איך נקלוט כל שנה 1,000 רופאים, 1,200
 רופאי שיניים ו-3,000 מהנדסים? וזהו עם ישראל ואין לנו מה לעשות.
 וכל זמן שלא העבירו את מרכזי התעסוקה האקדמאיים לשם, אין לנו
 ברירה אחרת. יש כאן תכנית של משרד המסחר והתעשייה ל-74 אלף
 מקומות עבודה, אבל אינני יודע האם יש תכנית ל-150 אלף מקומות
 עבודה נוספים ב-5 שנים?

הויכוח בינינו לבין משרד השיכון הוא
 על כך שמשרד השיכון מציע 23,000 דירות ברצועת החוף
 ואילו אנו מציעים 36,000 דירות. כאשר בחיפה יש לנו כבר 7,000
 משפחות הגרות בדירות שכורות, והן כבר גרות שם, משום שלא היתה לנו
 ברירה אחרת. כעת יבואו עוד 80,000 עולים, אז היכן תשכן אותם?

כאשר אומרים שאי-אפשר להפנות עולים
 לאן שרוצים, שוכח ידידי שר החקלאות, שלעליה של היום יש ברירה
 והיא לא מוכחתה לבוא. והיא לא באה, לא רק בשל דירות, אלא גם
 בשל תעסוקה לא מתאימה.

ומי אומר לכם כי תבוא עליה מחר, בעיקבות
 תיקון ג'קסון ופורד? אין כל בטחון שהיא תבוא, אבל אנו צריכים
 ליצור תנאים אופטימאליים כדי לקלוט אותם. כאשר העליה מברה"מ היא
 כמו מהמערב. השנה יש לנו מברה"מ 45% פחות מאשר בשנה שעבר - לא רק
 שנושרים, אלא שלא נותנים. ואני מזהיר בפני הכבדה ובפני התכנית
 הזו, ביחוד של שר המסחר והתעשייה, שהיא מקסימאליסטית מבחינת הרעינגנות
 והכוונות הטובות, אבל אני חושש שלא נעמוד בהם ונצמנו אשליות
 כי אנו בשנים הקרובות נקבל אוכלוסיה בגליל ובנגב, ולא נעמוד בזה.
 על כן, אני קורא לראליזם, לפחות לגבי משרד הקליטה, אבל גם ביתר

השר ש. רוזן

השטחים.

כמו כן, הייתי רוצה שנדון רק על בניה ציבורית. האם בניה פרטית היא בידנו? אני מוכן שנדון על האמצעים שניתן לבנייה הפרטית בעוד או בדימונה, ונכביד על בנייה במרכז הארץ, ונמשיך להגיד הלאה, שבונים רק עד 110 מ"ר. אבל להכניס לחשבון את הבניה הפרטית, שאינני יודע מה היא תהיה, זה בלתי אפשרי.

מר פ. איילון : אני שמח מאוד שהוגשה תכנית ושדנים עליה, עם הערות של כמה וכמה גורמים נוספים.

בדרך כלל, בקוויה הכלליים, אנו מאמצים את התכנית הזו, על כל חלקי השלטון המקומי, כולל אזורי פיתוח, מרכז הארץ וירושלים. עד כמה שאני יודע, התכנית הזו חופפת גם את תכנית פיזור האוכלוסיה של מועצת התכנון העליונה, בקוויה הכלליים.

מר י. דש : אנו מאמינים שזה חופף לתקופה של 9 שנים, אך פה מדובר על רק על 5 שנים, ואם ב-5 השנים האחרות תכניס את כל האוכלוסיה הנוספת למרכז הארץ, זה לא יהיה חופף.

מר פ. איילון : אני מסתכן פה מאוד בקבלת האחריות, אבל רציתי לומר כמה דברים לא מקובלים כל כך על מרכז הארץ. אני חושב, שהממשלה יכולה להחליט, פעם אחת, להמית את מרכז הארץ, לאט, לאט, ואז זה יכול ללכת בקלות רבה, אם לא יתנו עזרה לזוגות צעירים שלנו ולא לעולים, ואת המפונים יעבירו לערי פיתוח, יכולים להביא לכך שמרכז הארץ ימות מיתה אישית מאוד - ויכול להיות שזה האינטרס של המדינה. אבל אם לא מחליטים כך ואם אין אצלנו מדינה טוטאליטרית אשר מחייבת את האדם לגור היכן שהמדינה מחליטה, אלא איפה שהוא חפץ - ויתרון התכנית שפורסמה

מר פ. איילון

עתה לזוגות צעירים היה, שכל זוג צעיר יכול לרכוש דירה היכן שהוא רוצה, והוא אינו כפוף לחברה זו או אחרת, או למקום מסויים. כשאנו יודעים, כי במדינת ישראל, האנשים אינם מקבלים תכתיבים כל כך בקלות. אני מסכים עם שר הקליטה כי אפשר לתת תמריצים, אז בבקשה, אבל כשמדברים על תמריצים, יש לעשות זאת בעין טובה ובגבולות סבירים ומתקבלים על הדעת.

באשר לעליה, אין זה סביר שעליה לא תגיע

למרכז הארץ. קודם כל, זה לא ראלי. משום שכאשר ישלחו עולה לדימונה, הוא יסתובב שם 3 חדשים, לא ימצא פרנסה, יבוא לתל-אביב, ימשכן את עצמו, בניו ונכדיו, יקנה אוזה חור, ואח"כ יבוא למדינה כדי שהיא תקנה לו דירה. והיא תתן לו דירה, משום שהיא לא כל כך אכזרית המדינה, ומשום שהוא יחשב כאיש שגר בדיור צפוף.

אולי אפשר להתחיל אחרת, קודם כל, לתת

השר א. אוזן :

תעסוקה בדימונה .

יש בדימונה יותר תעסוקה מאשר בתל-אביב.

השר ח. בר-לב :

אין שם מפעל קרנציה שנסגר, כפי שנסגר בבת-

ים.

לא אמרתי שאין, אלא אמרתי שאתה תתן לו דירה

מר פ. איילון :

ובעוד 5 שנים, לאחר שהוא יעבור למרכז הארץ

וישכן באיזה חור ביפו, תצטרך לתת לו שוב, ושכרן יצא בהפסד.

ולאדוני שר החקלאות, הייתי מציע לעשות סטטיסטיקה, כמה מהעליה הזו משפחות

שלא שאלו אותה היכן היא רוצה לגור, נמצאות היום במרכז הארץ,

וכמה מהם מתדפקים על דלתות משרד השיכון כדי לקבל היום דיור?

כדאי לבדוק את הנושא באופן סטטיסטי ולראות כמה משפחות מפטיש

ומעירות פיתוח אחרות, יושבות במרכז הארץ בחורים * תת-אנושיים, ומתדפקות על דלתות משרד השיכון כדי לקבל דיור אנושי.

זה ביחס לעולים, אבל אני סומך על שר

הקליטה, שהוא ידע היטב לטעון את טענות משרדו ולהציג את העניין טוב ממני.

נושא הזוגות הצעירים - חברים יקלים,

אנו ראשי הרשויות המקומיות, אוכלים זאת יום, יום. 99% מהזוגות הצעירים אינם מוכנים לעזוב את מקום הולדתם ומוצאם, מקום שם גדלו והתחנכו, נישאו ומצאו את פרנסתם. הם לא מוכנים לעבור, אפילו אם תתנו להם תמריץ. ואני, עבדכם הנאמן, שאני לוקאל-פטריוט גדול, מתחנן לפניהם שילכו לאזורי פיתוח, ומציע להם, בשם משרד השיכון, כל מיני הטבות - שאינני יודע האם בכלל הם יוכלו לקבל - והם אומרים - "לא", אני כאן גדלתי, התחנכתי, אני עובד כאן, אשתי עובדת כאן, ואני רוצה כאן דיור". כך שכל עוד אין החלטה כי מרכז הארץ הוא מחוץ למדינת ישראל וכי אזרחיו הם לא אזרחי מדינת ישראל, אני לא יכול להעביר בכח זוגות צעירים מפתח-תקוה לשטות ומחולון לדימונה - לא אני, לא הממשלה ולא משרד השיכון. אני מסכים שיתנו תמריצים לבניה פרטית שתבנה באזורי פיתוח, ואני מסכים שיתנו תמריצי יתר לזוגות צעירים, אבל איני חושב שע"י כך הם יעבדו. ואם עופר לוקח בחשבון פחות מ-50% זוגות צעירים - אני חושב שהוא הגזים למטה, הרבה מאוד, ואני מזמין את כל בעלי התכניות האלטרנטיביות האלה, שליום אחד יתחלפו עם ראשי העיריות.

אני מקבל זאת, אני אדע מה לענות להם.

מר מ. זורע :

תעשה סמינר ותסביר לנו מה לענות להם?

מר פ. איילון :

תעמוד על יד דלתותיהם של ראשי הערים

ותקשיב מה קורה שם ואיזה מקרים אומללים של זוגות צעירים יש, שאין כל פתרון בשבילם. אני מקבל גם את הצעת השר ב-לב, שדירות לשכירות

יבנו רק באזורי פיתוח, אך אני רוצה לראות איך הן יתאכלסו, אם כי אם הן תתאכלסנה, אני אקבל זאת בברכה רבה.. ואני לא מדבר על באר-שבע, משום שלשם לא צריך היום חמריצים, כי זו עיר ואם בישראל, ולשם ילכו, גם זוג צעיר שיש לו תעסוקה וגם עולים מסוג מסויים, אני מדבר על אזורי פיתוח, כמו יהוד הגליל או מקריה-גת ודרומה. ואני מניח שהשר בר-לב לא התכוון כאן לבאר-שבע, משום שהיא, בלאו-הכי תתפתח ותבנה.

אשר למרכז הארץ, גם הוא רוצה להיות, וכל עוד לא נגזרה עליו כלייה, גם הוא חייב להתקיים, לקבל עולים, לתת פתרון לזוגות הצעירים שלו ולפתור את בעיות משכנות העוני, שזו בעיה חמורה ביותר, והמדינה יושבת על הר געש של משכנות עוני, צווקא במרכז הארץ ולא באזורי פיתוח. במרכז הארץ, משכנות העוני זה הר געש, שאם הוא יפרוץ, הוא יסחוף את כולנו, עם התכנית של מנהל מקרקעי ישראל, תכנית משרד השיכון ותכנית השר בר-לב ביחד, כי זה חומר נפץ בלתי רגיל, ואנו טועמים את טעמו, מדי פעם, על קצה המזלג. לשמחתנו, הוא עוד לא הגיע לידי כך, אבל הוא יכול לפוצץ את הכל. לכן, כל עוד לא נגזר כליון על מרכז הארץ, הוא חייב להיות. לכן אני מוכן להתווכח על תכנית משרד השיכון, לגבי מרכז הארץ, בעיקר לגבי העליה. אני מסכים שנעשה מאמץ להביא לידי הכרת של 50% מהזוגות הצעירים כי חשוב שהם ילכו ממרכז הארץ, וזה יהיה מעשה כביר, אך איני מוכן לקבל שרק 30% מהעליה ילכו למרכז הארץ.

כמו כן, מה שחסר בתכנית הזו, זו התייחסות לשובים הקטנים בארץ, שהם אמנם לא אזורי פיתוח ולא מרכז הארץ, אבל חלקם שייכים לגליל וחלקם לאזוריים אחרים.

השר א. עופר :

הם כלולים ומופיעים בשונות. ובועדת שרים

לענייני כלכלה, אנו בחרנו בועדה שהיו"ר

שלה הוא מנכ"ל משרד הפנים, ונציגים בה מנכ"ל משרד השיכון, מנהל מקרקעי ישראל ויו"ר השלטון המקומי, כדי להגדיר את מעמד הישובים הקטנים. אנו רוצים להחליט האם מנחמיה זו עיר או ישוב כפרי, וכך גם מטולה וראש העין. לפי הצעתי נבחרה הוועדה כזו, ואני מקווה שהיא תחליט בנושא.

מר י. פיינברג : קודם כל, אני רוצה לפתוח בהערה - ביום שישי שלחתי מכתב דחוף לכל שרי הוועדה ובו ציינתי שחשוב שהוועדה תשמע את נציגי השלטון המקומי. כך שאם תקבלו מכתב שפזה, תדעו שאני חוזר בי.

השר ח. בר-לב : אם כך, יש לי תשובה משבילך - יוקנעם היום היא עיר פיתוח, אבל פעם היא הייתה כפר של יקים, ואז, יקה אחד מתל-אביב כתב לחבר שלו ביוקנעם מכתב, ואת הכתובת על המכתב הוא ש כתב בלטינית, ואז המכתב, כעבור זמן רב, הגיע דרך יוקהמה, וכו' - זה באשר למכתבים.

מר י. פיינברג : עכשיו, אני לא הייתי רוצה שנתחלק לשני סוגים : לאלה שדואגים למרכז הארץ ולאלה שדואגים לפיזור האוכלוסיה. אני נאמן לפיזור האוכלוסיה כמו כולם, ולוא יכולתי להשפיע על אזרחי עירי, או ערים אחרות, שילכו לאזורי פיתוח, הייתי עושה זאת והייתי גם מוכן לתת תקציב לכך.

בתוך מכתבי כתבתי וביקשתי את השרים, לברר אצל שר המשטרה, מהו אחוז ההתפרצויות אצל ראשי הערים בנוגע לעניינים המטרידים? כי אני בטוח שיתברר אז ש-80% מההתפרצויות הם בענייני שיכון. ואני לא חושב שיש לי פחות כח שכנוע, וזה קצת בראה אבסורדי שאני אומר לאדם לעזוב את פתח-תקוה, אבל אני

השר א. עופר

אומר לו ללכת, ומציע לו ללכת ומפרט את התנאים היותר טובים. ואז הוא מסביר לי הסברים רבים, שקשה לי כרגע להביא אותם לשולחן זה, אבל אנו שומעים דברים מאוד קשים על טרגדיות מאוד גדולות, שלוא הייתי מספר לכם, הייתם מזדעזעים. לא כפי לספר אותם. וכשבא הורה ומספר כי אצלו בבית גרים 2 בנים נשואים, והם 14 נפשות הגרים ב-2 חדרים, ואז כשאני קורא לבן ומדבר על ליבו שיעזוב לעיירת פיתוח, הוא אומב כי הוא אינו יכול, משום שהוא עוזר להורים. כך שבאשר להערכתו של שר השיכון כי 50% ילכו לעיירות פיתוח, אני אומר כי הלוואי ונוכל להשפיע על 25%.

וצודק שר הקליטה באומרו שמי שהלך לעיירות פיתוח, היו ברובם עולים חדשים ולא ילידי ישראל. ואני חושב בכלל, שמילידי ישראל, עוד מעט ולא יהיו פועלים - אבל זה לא ויכוח לשולחן זה.

השר ח. בר-לב : ואז אתה מציע להביא את כולם לתל-אביב?

מר י. פיינברג : אני באתי אתמול לבקר בעמישב, שזה מושב ליד פתח-תקוה בו שוכנו עולים מרוסיה. מהדירות הם מרוצים, אבל הם התחילו לעלות בפני את הבעיות החברתיות - ואני הייתי מציע לבוא ולראות זאת, כי העניין אינו פשוט.

ובאשר לזוגות הצעירים - המצב הוא שהמדובר

לא רק באלה שנישאו השנה, אלא יש כאלו שנישאו ב-69, ויש להם כבר 3 ילדים והם גרים ב-1.5 חדרים. והבעל המפרנס אינו יכול לקבל את ההלוואה של ה-3+, משום שהוא אינו יכול להסתדר במקום עבודה בעיר אחרת, והוא מרוויח 800 - 900 ל"י נטו, כאשר אשתו אינה יכולה לצאת לעבודה, כי עליהם לפרנס 3 ילדים. מספרם של המקרים הללו אינו

קטן, ואיני חושב שאני אוכל לשלוח אותם לערי פיתוח. אני מוכן להזמין אותכם לאספה של 1,300 זוגות צעירים ותסבירו להם.

השר ח. בר-לב : האם אתה חושב שאני לא נפגש איתם?

מר י. פיינברג : אני יודע, אבל יש דברים שאנו מעולם

לא נוכל לעשות, ומכיוון, שבשבילי, שולחן

זה הוא שולחן הממשלה, אני רוצה להגיד, שאם יש מישהו אשר סובל מהתפרצויות הפנתרים, הרי אלו הם ראשי הערים, אשר עוסקים בזה יום, יום ומקדישים לכך את כל זמנם. כ-60% מעבודתי אני מקדיש עכשיו לענייני שיכון - גם בימים שאין לי קבלת קהל. ביום שני, ביום בו יש לי קבלת-קהל, הרי 80% מתוך 40 האנשים אותם אני מקבל, באים בענייני שיכון. אז על הנייר אפשר לעשות את הכל, אבל במציאות זה לא ילך. ואני יכול להגיד רק דבר אחד - אני אציע לחברי, ראשי הערים, כי אם נעמוד בפני מצב של התפרצויות, כפי שהיה אחמול בחדרי, כאשר שברו את כל הכסאות והמטרה לא יכלה להתגבר עליהם - אני לא אהיה מוכן לטפל בענייני שיכון. שיבוא מישהו אחר ויטפל בכך. אין זה מחובתו של ראש העיר לטפל בענייני שיכון - זה לא כתוב בשום מקום שאני חייב לטפל בכך. ואז, משיבוא מישהו אחר, נראה מה יהיה. אנו כאן התרגלנו בארץ, שלפני שיש הפגנות והתפרצויות, לא פותרים בעיות. אני הייתי רוצה שנשב ונשקול זאת, אולי בתוך אותה בעיה של פיזור האוכלוסיה, שאני מוכן להיות שותף לה. אבל אם רוצים לראות רק דבר אחד, מבלי לראות את פתרון הבעיות בכל מקום ומקום, זה היה בלתי אפשרי. ואני רוצה להגיד לשר החקלאות : אני הייתי רוצה שכולם ילכו לנגב ואני רוצה לראות את הנגב מפותח - ולא מזמן הייתי בנגב וממש כאב לי הלב, ששטח כל כך גדול, ריק, אבל את בעיות העולים אי-אפשר לפתור בנגב. וכשמביאים עולים לעיר, אז שר האוצר יכול לצלצל בבוקר ולומר כי תוך 3 ימים נכין 400

בשכירות, ואנו מכינים דירות. אך קיימת גם בעיה עם השירות בשכירות - העולים מובאים לפתח-תקוה, מסתדרים בעבודה, ילדיהם נקלטים בבתי ספר והם יוצרים להם חברה, ואז אומרים להם כי הם יקבלו דירות בנתניה. ואז בא אלי עולה ואומר - אני עובד בבדק, יצרתי לי כאן חברה, ילדי התרגלו לבית-הספר, ואחא פתאום מעביר אותי לנתניה. ואם זו בעיה, איך תבוא ותאמר להם לעבור לישובי עולים?

ואצלי יש הרבה מקרים כאלו. זה ענין כואב מאוד לראשי הערים והם טובלים מזה סבל בלתי רגיל. שום דבר אינו מביא אותי למשבר ושובר אותי, כמו ענין השיכון, עם כל הפתרונות. זה מאוד מכביד עלינו, ובכל זאת אנו עושים זאת. אם אתם תחליטו כך - ~~החלטתם~~ דינא דה מלכותא דינא - אבל במידה ולא נוכל לעשות זאת, נגיד - בבקשה, אתם תחלטתם, תעשו.

מר ז. מליון : אני חייב, קודם כל, לומר, כי אני עוסק

במטריה הזו 9 שנים, אבל לפני זה, עסקתי

קצת בהקמת חבל לכיש, אבל זו הפעם הראשונה שיש תכנית חומש ואפשר לדעת לאן הולכים, ולא צריך לעמוד כל שנה כמו עני בפתח ולחפש עוד 50 יחידות דיור. לכן התכנית הזו היא חשובה מאוד, בריאה וטובה.

גם אני רוצה לגעת בכמה דברים. למרות

שערי הפתוח נראים כמו נודניקים במשפחת השלטון המקומי, אני יודע את ההתייחסות של מר איילון לדברים ואני יודע שאין ויכוח בין היו"ר שלנו לבין ארי הפיתוח.

באשר לידידי פיינברג - אני לא מציע כי

נעשה פה תחרות על הצרות. אני חושב שאני יכול לאכול אותך עם הצרות שלי.

דבר נוסף - כולם אומרים כי צריך לבנות

את הארץ ולפתח את עיירות הפיתוח, אבל לא על חשבונם. כי סה"כ הוצעה פה תכנית, שאינה אומרת כי סוגרים את מרכז הארץ ואת רצועת החוף, אלא הויכוח הוא על איזה מספרים, פלוס מינוס, היא בנוייה לגבי מרכז הארץ או פתח-תקוה. ואני חושב, שעשו את התכנית הזו חברים שיש להם עוד אידיאליזם, ואם אנו לא נגן על האידיאליזם הללו, איש לא יגן עלינו. לכן אני לא אתווכח בין צפון לדרום ולא אומר כי אין בעיות במרכז, אבל יש בעיות קשות יותר בצפון ובדרום וצריך לראות את סה"כ התמונה.

פה יש 3 הצעות, שבכל הצעה יש משהו.

אני מניח, כי כשדיברנו והתייחסנו לתכנית הזו, התייחסנו הפעם באופן רציני ואמרנו כי ערי הפיתוח הם מאחרי התכנית הזו. ואמרנו גם, שיש לנו הרגשה, כי צריך להוריד 20 אלף יחידות ממרכז הארץ ולפזר אותן צפונה ודרומה. ומבלי להגיע כרגע להחלטה, אני רוצה להגיד, למה אני חושב שזה לטובת המרכז. כי אני חושב שאנו הולכים לשואה במרכז הארץ, הן מבחינת החיים של בני האדם בפריפריה של גוש דן - ואני לא צריך ללמד אותכם על זה, - זאת כאשר אנו מדברים על איכות החיים ועל נתינת משהו לדור הבא.

ובהקשר לכך, יש לי טענות לחינוך בבתי

הספר. ואני שבע רצון שיש עדיף תלמידים בעיירות הפיתוח, המתחנכים עם אידיאליזם, כולל בתכניות החיים.

אני חושב, שאנו מוכרחים, פעם אחת ויום

אחד, לראות את הדברים המתרחשים במרכז הארץ, מבלי להתייחס לאיכות החיים וחשיבותם ולכך שפה ושם אנו הולכים לשואה. וחבל ששר התחבורה איננו פה, כי אינני יודע כמה המדינה הזו תצטרך עוד להשקיע אם המשיך לפתח כך את התשתית התחבורתית במרכז הארץ, בשעה שזה מיותר ואפשר היה להשקיע את הסכומים הללו בצפון ובנגב.

ממשלת ישראל חייבת להיות נאמנה, פעם

אחת, לקווי היסוד שהיא קבעה לעצמה ואשר עליהם היא מצהירה בעת הקמת הממשלה. יש שם פרק המדבר על פיזור האוכלוסין. אני למדתי מכך ומשום כך הלכתי ללכיש, ולכן אני חושב, שגם * האחרים צריכים לבצע, וכאן מציגים תכנית שבאמצעותה, פעם אחת אפשר יהיה לבצע הלכה למעשה.

אני רוצה לומר עוד דבר לשר הקליטה:

השתנה משהו בערי הפיתוח וערי הפיתוח הן לא כפי שהיו לפני 15 - 20 שנה. כיום יש שם תשתית חברתית וכלכלית שונה לגמרי ממה שהיתה, והאחוז בין הוותיקים לילידי הארץ לבין העולים, הולך וגדל לטובת העולים ילידי הארץ והוותיקים. ואני לא רוצה להכנס להסטוריה, אבל בזמנו היה ענין של הכוונה וכמו שיכלו לכוון לקריה-גת אוכלוסיה יותר מגוונה, כן היו יכולים לעשות זאת בערי פיתוח אחרות. וגם מבחינת תעסוקה, אין לי כרגע רשימה כמה ידיים עובדות חסרות בערי הפיתוח, אבל בעירי עובדים היום 1,400 איש מבחוץ, כאשר אנו הולכים לפתח עוד תעשייה גדולה. מה עוד שמבחינת אפשרויות של מיקום, קרקע ובעיות אקולוגיות, יש דברים שאפשר לעשות בדרום ואי-אפשר לעשות בחלקים אחרים של הארץ.

ואני מודיע לך עוד דבר, פיינברג, היום

עומדים אצלי ליד הפתח זוגות צעירים מפתח תקוה, שאיני יכול לקלוט אותם, כי הדירות בקושי מספיקות לצרכים המקומיים. ואני עושה את הכל, כדי שהדור הצעיר, שגדל אצלנו, קודם כל, ישאר, ועל מנת שהוא גם המספרים המופיעים פה אינם מספיקים. כי אם זה 600 יחידות דיור לשנה, על 3 ערים בדרום: אשקלון, קריה גת וקריה מלאכי, הרי זה בקושי יספק את הצרכים המקומיים, מבלי לקלוט מבחוץ. ואם היינו יכולים להציע 100 דירות לזוגות צעירים מבחוץ, אפשר היה לקלוט כמו כלום, אך אני לא אציע, כי אני צריך לפתור, קודם כל, את הבעיות המקומיות - ואילו זה היה יכול להתבצע, זה היה דבר גדול למדינה.

אני היום מיוחד ללכת ולהזמין אותם, מי אין לי אפשרות להציע להם דיור. על מנת שתהיה לי אפשרות להציע להם דיור, צריך פה ושם קצת לתגבר, וגם בבנייה פרטית, לא רק בבנייה ציבורית. לא כל זוג צעיר היום בא ממשפחה כזו שהוא מוכרח לקבל את מלוא העזרה הממשלתית. אם תציע היום לזוג צעיר כזה, לקנות דירה בחל-אביב או באזור המרכז ב-180 אלף לירות וחגיד לו שבסדר גודל כזה הוא יכול לקנות בית פרטי בקריית-גת, שדרות או דימונה, אינני יודע מה הוא יעדיף.

אינני נכנס לבעיות קרקע, אבל ספ"כ, אני סבור, כי בפיוזור הזה יש בעיות נוספות, גם בעיות בטחוניות וגם בעיות תעסוקתיות. ואני חושב, שפעם אחת צריך להחליט, כי על מנת לבצע איזה דבר, צריך קצת לסגור את הברז במקום אחר. והתכנית הזו די מתחשבת עם כל הצרכים, כאשר אני חושב, שעם הצעת שר המסחר והתעשייה, עם הצעת מנהל מקרקעי ישראל ועם הצעת משרד השיכון, אפשר להגיע פה למשהו.

כמה דירות אתה רוצה ב-5 שנים.

השר ש. רוזן :

לא נכנסים לזה עכשיו.

השר א. עופר :

עוד דבר אחד לשר השיכון. יושב פה השר

מר ז. מליון :

אוזן, ואני חושב, שאנו בכל התכנית הזו לא לקחנו אותו בחשבון. כי אני מרגיש, באזור שלי, שהולך וגדל דור צעיר בהתיישבות אשר אין לו מקום במסגרות ההתיישבותיות שלו. ואני מכיר את ההורים ואת הבעיות של חבל לכיש, כולל הבעיות של קצבת המשפחה, היחסים המשפחתיים וקשרי המשפחה. גם את כל הדור הצעיר הזה היינו מעוניינים לקלוט באזורנו ולא להביא אותו לכך שיש בחורים ביפו או בכל מקום אחר.

סה"כ, אני חושב, מבלי להתווכח בין צפון

לדרום - ומה שיחליטו, יחליטו - כי התכנית של שר המסחר והתעשייה בוודאי מבוססת גם על פיתוח התעשייה ולאן היא יכולה ללכת, אבל אני רוצה לבקש דבר אחד - שכל תכנית שיוחלט עליה, שאח"כ, מאיזה שהן סיבות, שלא תהיינה העברות מהצפון והדרום למרכז, אלא שכל מכה תשאר במקומה, אם זה בצפון ואם זה בדרום.

מר פ. אוניקובסקי : אני מצטרף לאלה שמברכים את משרד השיכון על עצם הצבת התכנית, כי זו הפעם הראשונה

שיודעים לאן הולכים. נדמה לי כי הויכוח כעת מתמקד על דבר אחד, והוא על הפיזור הגאוגרפי. ואני רוצה להגיד לחברים כי צריך לבדוק גם את המציאות. כי אם אני שומע משר הקליטה ש-40% מהעולים הם אקדמאים ובעלי מקצועות חפשיים, אינני חושב שנמצא בשביל כל אלה מקומות עבודה באזורי פיתוח. והויכוח פה לא מתנהל בין מר איילון, פיינברג וביני על פיזור האוכלוסיה באזורי הפיתוח. אנו נהיה הראשונים שניתן את ידנו לעניין הזה, אבל אנו יודעים כי הוא לא יבוצע, למרות שאנו צייתן את כל העזרה על-מנת לשכנע את כל שכבות האוכלוסיה ללכת לאזורי פיתוח, אבל הויכוח הוא לא רלבנטי בכלל.

באשר לזוגות הצעירים - שר השיכון מציע

היום 6,000 פתרונות לשנה בכל רצועת החוף, ומזה חלק בהלוואות. כאשר, באם שר המסחר והתעשייה מציע פתרונות כספיים בלבד, זה יכול לעזור רק לשכבה האמידה. משום שאם שם מחירי הדרות הן כ-180 אלף ל"י, כשההלוואה אשר הם יוכלו לקבל תסתכם בכ-40 אלף לירות, הרי השכבות הבינוניות לא יוכלו ללכת לזה. אם כן, בוא ניקח דבר יותר קיצוני, ולא ניתן בכלל פתרונות, ואז זה יאלץ חלק גדול מאותם זוגות צעירים ללכת לאזורי פיתוח. אבל אם משהו מדבר על שואה שתור על הרצועה הזו, הרי היום חלק האוכלוסיה שהוא מעל גיל 65 מונה 5.7 אחוז, כאשר בתל-אביב היא מונה 13.5%, ואם לא נזרים לתל-אביב אוכלוסיה

צעירה יותר, איכות החיים תלך ותרד, ואז יתכן שתהיה שואה.

ואני רוצה לזרוק עוד מספר אחד - יש

1,800 משפחות הנזקקות לעזרה סוציאלית בתל-אביב, והן מגיעות לתל-אביב מבחוץ. הן מגיעות לשכונת שפירא, ויפו, ואיש אינו מטפל בהן במשך 5 השנים הראשונות, ואח"כ מתחילים לחפש להם פתרונות. יש 16,000 אלף משפחות הגרות היום בתת דיור, ואם נסגור את הברז הזה של הפתרונות, אינני יודע לאן נגיע. אני חושב גם, שהצעת משרד השיכון כלפי רצועת החוף, לענין הזה, אינה מספיקה. אינני מציע לומר כי נעודד כל אזור לעבור לאזור פיתוח, כי בתנאים הנתונים, אין ספק שיהיו זוגות צעירים אשר יכנסו לתת-דיור.

הממשלה תגיד להם כי לרשותם דירה בבאר-

השר ח. בר-לב 3

שבע, לא בתל-אביב.

אנו, במנהל מקרקעי ישראל חושבים כי התכנית

מר מ. זורע :

שהגיש שר השיכון לממשלה היא תכנית מצויינת

במגמות שלה, ביחס לנושא פיזור האוכלוסיה היא טובה מאוד ולענין

זה אין לנו מה להעיר. אנו רוצים להעיר רק, שהתכנית לא תשיג

את מטרתה לפי הפרוט שהוצע לממשלה. ואני רוצה לחבוג ממה שדיברו

כמה דוברים פה, כאשר נקטו לשון קשה והשתמשו בכמה ביטויים חריפים

כמו "מדינה טוטאליטרית" או "להמית את החוף" - אף אחד לא אמר

דברים כאלו, גם לא בהצעות הנגדיות ואנו לא הוכלים להמית את מרכז

הארץ. יש אינטרס עליון, הנוגע לעצם הקיום שלנו, כי המדינה תהיה

גורם מעודד, ויש הבדל בין הצורך לעודד ובין הרצון להמית. בתכנית

של שר השיכון יש 146 אלף יחידות דיור במרכז הארץ, ואילו בתכנית

שאנו מגישים לוועדה יש 192 אלף יחידות דיור, שהוא המספר

הכי גבוה של יחידות הדיור שאנו מגישים, אך ההבדל בין 2 המספרים

עוד לא אומר כי בכוונתנו להמית את רצועת החוף. אז לצורך תעמולה,

זה טוב להגיד שהמינהל אומר לא לעשות דבר ברצועת החוף, אבל עובדתית, זה לא כך, ואני חושב שהתכנית שאנו מגייסים, עונה על צרכי רצועת החוף.

ענין ההפנייה - אנו לא נכריח, אף אחד, בכח, לעבור לאן שאנו רוצים, אם הוא לא רוצה, אבל לדעתי, אין המדינה צריכה להיות הגורם שנותן עידוד יתר דווקא ברצועת החוף - וזהו המצב כיום. ובכמה אספקטים, לא בכולם, אדונו שר השיכון, אני חושב שהתכנית שלך מעודדת את רצועת החוף. אני רוצה לומר, שמירב העידוד מטעם המדינה, צריך להנתן לקצוות, כשהוא צריך להיות ביחס ישר לאקלים החינוכי, החברתי וגם הכלכלי. לפני היות עופר שר השיכון, ניתן מגרש בתכנית גבתי, בתל-אביב, לזוג צעיר ב-8,500 ל"י במקום היקר ביותר, שעה שבאופן ראלי הוא עלה 80,000 ל"י. עופר בא ושם קץ לדבר, והוא צדק, כשהוא אומר כי היום הוא רוצה ~~לעבור~~ דיור בגליל, וזה טוב. אך יש הבדל בין הקיצוניות הזו, שהיא היתה עידוד שלילי נוראי לטובת מרכז הארץ, לבין מה שהיום מציע שר השיכון, אבל לא די בכך. העידוד צריך להיות כלכלי, והעידוד הכלכלי של ממשלת ישראל צריך להתבטא רק בקצוות - המדינה לא חתן הטבות במרכז הארץ. לפי נתוני משרד העבודה שניתנו בועדת שרים לענייני ערי פיתוח, מתדפקים על דלתות ערי הפיתוח כ-5,000 איש, ואני יודע כי הסטטיסטיקה, לרגל המצב הכלכלי היום, תגדל בהרבה. 5,000 משפחות רצו לעבור ממרכז הארץ לקצוות, ולא היה להן לאן, מהסיבה שאין פרנסות. והמדובר הוא, לא רק במה שנחשב לפרנסות של ערי פיתוח, אלא גם במה שנחשב בטעות ~~לפרנסות~~ לפרנסות עיליות. ובערי הפיתוח לא חסרות תכניות. משרד המסחר והתעשייה תכנן לגליל גם ~~תעשיות~~ תעשיות עיליות עם מהנדסים אקדמאיים ומקצועות חפשיים אבל המצב היום הוא, שמשרד העבודה אינו יכול לענות על הצרכים ולא מצב הפוך.

מצד שני, אני אומר, כי כל יחידת דיור

שנבנית במרכז הארץ, זה מינוס יחידת דיור בגליל, ובין הנגב והגליל, הגליל הוא במצב קטסטרופאלי. ומה שמוצע כאן, ע"י שני הדוברים הנכבדים היושבים למולי, זה לא פחות ולא יותר - כך אני רואה את זה וכך רואים זאת גם בכל ועדות הכנסת שעוסקות בדבר וב-2 ועדות השרים העוסקות בכך - סכנה של סוריה הדרומית גם בגליל.

מר פ. איילון : הייתי אומר כי לצרכי תעמולה זה טוב,

האם אני יצאתי נגד יהוד הגליל?

מר מ. זורע:

אתה בעד הגליל וגם אני בעד הגליל, אבל כל מי שמשקיע ממקורות המדינה במרכז הארץ,

פוגע בגליל. שום יזם שהוא לא ילך לגליל אם תהיה לו אפשרות להשקיע במרכז הארץ.

מר פ. איילון : האם המדינה לא הולכת לגליל?

מר מ. זורע:

יש סכנה ראלית בגליל שהוא יהפך לדרום

סוריה, כשיש סכנה שמרכז הארץ יהפוך

ל"תכנית פיל" - שאנו לא קיבלנו אותה כשהאנגלים היו פה, אז אין סיבה לקבל אותה עתה. אני לא אומר, כי אתה, פנחס, נגד הגליל, אבל יש היום קרוב ל-120,000 מקומות במרכז הארץ, רובם בידיים פרטיות, שאפשר להתחיל לבנות עליהם החל ממחר בבוקר - 177 אלף יחידות דיור על קרקע פנויה, מלבד 237 אלף יחידות דיור שאפשר יהיה לבנות ע"י סילוק מעברות וכו'. שם פתוחה היוזמה לכל מאן דבאי. השאלה היא רק, באיזו מידה, ל-500 אלף היחידות האלו, תלקח היוזמה ע"י המדינה, ומהי מידת היוזמה שתלקח ע"י הפרטיים? עבדכם הנאמן חושב, שאם תהיה לקבלן טוב ונכבד הברירה, לבנות יחידה דיור מתוך 177 אלף היחידות האלה, או לבנות בגליל, חזקה עליו שהוא יבנה את מרכז הארץ.

לכן, כשאני מדבר על תפירות נכונה, המחלוקת

היחידה בין התכנית שאני ממציא לבין תכנית משרד השיכון היא, שאני מודיע לכם, שבענין הגליל, אני לא בטוח האם ייבנו שם 177 אלף יחידות דיור, אבל לגבי תל-אביב, אני בטוח, כי בגליל, גם התשואה, גם ההון הנכון, וגם העבודה, וכל דבר אחר הוא יותר יקר מאשר במרכז הארץ, אז למה הכסף הציבורי צריך לעודד בנייה במרכז הארץ, שם ממילא יבנו בתים? לכן התכנית שלנו מבחינה, לא רק בתפירות הנכונה, אלא גם מבחינה בין בניה פרטית וציבורית. והתכנית שהגשתי לכם אומרת, שמחוך 129 אלף יחידות דיור שיבנו במרכז הארץ, אני מציע כי 89 אלף יבנו בבנייה פרטית. ואדונו שר השיכון, אם אכן בתוך הבנייה הציבורית אחת כולל בנייה פרטית, הרי אחת יודע כי במרכז הארץ הם בנו ויבנו, אז תן להם לבנות במרכז הארץ, ותן לזוג צעיר אשר מוכרח להיות שם, עוד קצת קסף ושיקנה אצלם דירה. וכבר היום, עד כמה שידוע לי, ה-42 אלף שתכננו ל-3+ אינם מספיקים, אז שתהיה נכונות לתת להם עד 80 אלף לירות ושיוכלו להסדר בעצמם במרכז הארץ..

לכן אני אומר, מול 146 אלף יחידות דיור

בהצעת משרד השיכון, יש לנו בהצעתנו 129 אלף, שמהן 40 אלף יחידות יהיו בבנייה ציבורית ואילו 89 אלף יחידות יהיו בבנייה פרטית. ואם יש דבר שאני בטוח בתכניות, גם שלך וגם שלי, הוא, שהבנייה הפרטית אכן תבנה.

מר מ. שרמן: עלולה להתקבל תמונה, כי תכנית משרד

הקליטה מתעלמת מצרכי פיזור האוכלוסיה,

שליחת העולים והפנייתם לאזורי פיתוח. אבל לא כך הדבר. התכנית

שלנו מתבססת גם על פיזור הבנייה, כאשר המעבר

להכוונת העולים לאזורי הפיתוח מאזור החוף, הוא הדרגתי, משום

שאנו כבר מיצינו את אפשרויות הקליטה באזורי הפיתוח, ובמקומות

שם משרד המסחר והתעשייה מיעד תעשייה, יעברו שנתיים מינימום עד שאפשר יהיה להפנות לשם כוחות אקדמאיים, כשהיום יש 43.2% בנייה באזור החוף ו-48.6% באזור פיתוח, כאשר אנו מגיעים בסוף התכנית ל-61% באזורי הפיתוח. כל זאת פרט לחוב הרובץ היום על משרד הקליטה של דירות שכורות. היום יש בחולון קרוב לאלף דירות שכורות, כאשר כשאנו מפנים אותן, אנו מעבירים אותן לדירות בחולון ועד שנפתור את הבעיה הזו, זה מחייב מעבר הדרגתי.

השר ח. בר-לב : ברור שהתכנית הזו אינה עונה על כל מאת האחוזים של הביקוש. אנו שמענו כי בערים במרכז הארץ זה לא עונה וכן בהתיישבות ובערי הפיתוח. וראשי הערים מתארים את חייהם הקשים - ובכלל, להיות היום שליה ציבור זה תענוג מאוד קטן, אבל בכל זאת, על כל כיסא שמחפנה, יש 20 קופצים. אז נכון שהחיים קשים, ונכון שקונצפצואלית, כולנו בעד פיזור אוכלוסיה, ומוכנים לעשות ובעיקר לדבר, אבל השאלה היא - האם מרכז הארץ מוכן לוותר על דירות - ואני מבין שלא. סיפרו לי, כי אחרי אסון מעלות, באו נציבי השלטון המקומי לביקור שם ושאלו מה הערים המבוססות יכולות לעשות לטובתם. אז ראש העיר שם, שהוא בחור מעשי אמר, כי כל עיר תוותר על 100 דירות. אתה חושב שוותרו לו?

מר פ. איילון : אני הייתי אצלו ואנו הודענו לו מייד כי אנו מוכנים לוותר.

משרא. עופר : זה לא תלוי בהם.

השר ח. בר-לב : אז יכול להיות, שאתה, פראש השלטון המקומי, אמרת כי אתה כן מוכן לוותר, אבל היו כאלה שלא היו מוכנים לוותר. מה ששמענו פה זה, שכולם בעד תפרוסת ותפזורת

וכל מה שאתה רוצה, אבל כשזה בא לידי מעשה, כל אחד מציג את בעיותיו הקשות, והשאלה העומדת בפני הממשלה היא - כיצד לפתור את השאלה הזו בתרון אופטימאלי למדינה, כשאנו יודעים ש-300 אלף דירות, ב-5 שנים, לא יכולות לפתור את הבעיות, בכל המדינה, במאה אחוז, ואנו שמענו זאת היום. לדעתי, חובת הממשלה היא לפתור את הבעיות בערי הפיתוח ובאזורי הפיתוח קרוב למאה אחוז ולהשאיר פער גדול יותר במרכז הארץ, פער יותר גדול של בעיות לא פתורות.

עכשיו, כמה הערות לגישות שהושמעו כאן :
קודם כל, לא נכון כי בערי הפיתוח אין אפשרות לתת חשוכה לעולים, על ההרכב המיוחד שלהם, ולזוגות צעירים, ותיקי הארץ, המוכנים לעבור לאזורי פיתוח. אזורי הפיתוח היום צמאים, קודם כל, לדירות. ויש אצל שטורן רשימה של מאות זוגות צעירים, בעיקר ממרכז הארץ, אשר רוצים לעבור לאזורי פיתוח ואין להם דירות. למצפה רמון - יש כמה עשרות זוגות צעירים אשר רוצים לעבור לשם, אבל אין לנו היום דירות שם. יש תזוזה תעשייתית אדירה באזורי הפיתוח. אך רק מחר בבוקר אני מביא לוועדת שרים לענייני כלכלה הצעה לאישור להשקעה של 900 מליון ל"י במפעלי הפיתוח של ימ-המלח, ברומידיים ופוספטים בנגב. זה מרחב אדיר של כח אדם אקדמאי. ואני עצמי מטפל בהעברת אנשים אקדמאיים לדימונה. כך שזו טעות להציג היום את אזורי הפיתוח, ככאלו שאינם מסוגלים לקלוט כח-אדם מקצועי ואקדמאי.

כולנו דואגים לדמותה של החברה הישראלית

ואיילון אמר כי עוד מעט לא יהיה מי שיעבוד, אבל בינתיים, 60% מתושבי ערי הפיתוח עובדים בענפים פרודוקטיביים - תעשייה, חקלאות ובניה, ואילו 40% בשרותים, כאשר במרכז הארץ הפרופורציה היא הפוכה. בערי הפיתוח, 43% מהמפרנסים חיים מהתעשייה, ואילו במרכז הארץ רק 27% חיים מתעשייה, ואם נוסיף עוד אנשים למרכז הארץ, הרי 2/3 מהם

ילכו לשרותים ו-1/3 לחעשיה פרודוקטיבית, ואילו בערי הפיתוח, הפרופורציה תהיה הפוכה. כך שהפתרון צריך להיות קרוב למאה אחוז בערי הפיתוח, ואילו הפער צריך להיות גדול יותר במרכז הארץ. זה לא אומר פסק דין מוות למרכז הארץ, ואנו גם לא אומרים כי אף עולה לא יבוא לשם, וזו לא דמגוגיה, אלא תאור לא נכון של התמונה, כי ההצעה שלי אומרת, במקום 50% בנייה במרכז הארץ, בואו נסתפק ב-43%, ובמקום 23 אלף דירות לעולים במרכז הארץ, לפי תכנית משרד השיכון, בואו נבנה רק 15 אלף דירות.

זה מה שאנו מציעים.

השר א. עופר :

אני לא מפריד בין דירות חדשות ללא חדשות, אלא אני אומר, כי מתוך 300 אלף דירות,

השר ח. בר-לב :

15 אלף יבנו במרכז הארץ, ולא לחלק כ-15 אלף לבניה ו-8 אלפים מיד שניה. עכשיו, בואו נזכור כי כל חושב וחיך ממרכז הארץ, העובר לאזור פיתוח, מפנה דירה, וכל זוג צעיר שנצליח לפתוח אותו לעבור ממרכז הארץ, יפנה דירה או יורד מדרישה לדירה, ולא יתכן שאנו עכשיו נצא עם תכנית שבה למעלה מ-50% מהדירות שהמדינה הזו תבנה ב-5 השנים הבאות, יהיו במרכז הארץ. לכן, בואו נסתפק ב-43%, ובמקום ~~שש מאות~~ שבבאר-שבע, בדרום, נבנה רק 15% מכלל הדירות, בואו נבנה שם 10% - 21%.

והדרך להגיע לזה היא, לבנות את הדברים

שהמדינה בונה מ-א-ת יותר באזורי פיתוח, ולתת תנאים יותר טובים לאלה שבונים בעצמם ומסתפקים בסיוע קטן יותר. התנאים האלה היום לא קיימים. אמרו לי, שרק ביום שישי פרסם משרד השיכון הצעה של תנאי דיור, ~~מפנה~~ מפנה יוצא שדירה לזוג צעיר במרכז הארץ היא יותר זולה מאשר דירה לזוג צעיר בקריית שמונה.

השר א. עופר : זה לא נכון, הוא מקבל לעיתים יותר הלוואות מערך הדירה.

השר ח. בר-לב : אני אראה לך את המודעה.

השר א. עופר : אני מכיר אותה.

השר ח. בר-לב : עכשיו אני רוצה הצעה לסדר. לפחות 2 מתוך 4 השרים סבורים שצריך לעבור ממרכז הארץ

לאזורי פיתוח והצבענו גם על מקורות - מאיפה זה יכול להיות -

מזוגות צעירים ובניה פרטית. אני מציע שוועדת השרים תרכיב צוות

מקצועי מצומצם שיבדוק את המשאבים האלה, ונוספים אם יש, ויבוא

לוועדה ויאמר האם זו רק התרשמות כללית, או שיש דברים בגו.

השר א. עופר : אני מבקש לומר כמה מילים ומבקש שלא נחפז

בעמדות האלה אלא נקשיב האחד לשני.

היות והזכרת את ענין הדירות - נכון שהיה מצב שמחירי הדירות במרכז הארץ היו נמוכים יותר מאשר בערי הפיתוח, כי עלות הבנייה היא יותר זולה, אך היום המצב השתנה לחלוטין, לאחר שסיבסדנו את מחירי הדירות

שם ע"י קרנות פנימיות, ואדם הקונה דירה שם חייב לקבל 5% סובסידיה,

אם לא 44% משכנתא, או 44% הלוואה עומדת, מי שמגיע לו כחייל משוחרר,

הוא מקבל יותר מ-100%. וישנה התחרות, ואנו חייבים לשלם להם

את הסובסידיות, כאשר בינתיים השאלה היא - מאיפה לוקחים כספים -

כי מקצצים את הקציב השיכון.

אנו לא סוגרים את מרכז הארץ. עכשיו כולם

מודים כי התכנית הזו היא מהפכנית לעומת מה שהיה, אך שר המסחר

והתעשייה אמר, כי היא לא נותנת תשובה לנגב. אז בואו נראה את הנגב -

ואני לוקח 2/3 מהתכנית לעומת 4 השנים הקודמות שבנינו -

בשדרות, בנינו 520 דירות ב-4 השנים הקודמות, ואילו עכשיו אנו מציעים 1,750 - פי 3.5 - וזה עוד עם קרקע חקלאית ועם אלפי צרות. בנתיבות בנינו 175 דירות ב-4 השנים האחרונות ואנו מציעים עכשיו 1,750 דירות. באופקים בנינו 610 דירות, ואנו מציעים עכשיו 2,850 דירות - פי 4. בעוד בנינו ב-4 השנים האחרונות 1,800 דירות ועכשיו אנו מציעים 2,900 דירות. בירושם בנינו ב-4 השנים האחרונות 275 ואילו עכשיו אנו מציעים 1,300, ואילו במצפה רמון אנו מציעים 1,000 דירות בעוד שלא בנינו כלום ב-4 השנים האחרונות. ובאילת בנינו 1,185 דירות בשנים האחרונות, ואילו עכשיו אנו מציעים 3,300 - כמעט פי 3. בקריית גת - שזו עיר שלא היתה מפגרת, בנינו ב-4 השנים האחרונות - 1,800 דירות, ואילו אנו מציעים עכשיו 3,900 דירות. בקריית מלאכי בנינו 425 דירות ב-4 השנים האחרונות, ואילו עכשיו אנו מציעים 1,600 דירות, ואילו בבאר-שבע אנו מציעים לבנות פי פעם וחצי, כי היא התפתחה.

עכשיו, אני רוצה להגיד רבותי, כי יש היום גם סיוע לבנייה פרטית בערי הפיתוח. ואני מקווה כי הפתח ישתף איתנו פעולה בעתיד, כי אם הוא עושה מכרז על מגרש בעומר בסכום של 90,000 ל"י, זה לא סיוע לערי פיתוח.

מר מ. זורע : זו בנייה עצמאית של וילות.

משר א. עופר : אותו הדבר בקריית גת. עד היום חילקנו בערי הפיתוח, בחינם, קרקע, בואו נמשיך הלאה לתת זאת בחינם, כדפי שאנשים יבואו ויבנו. והלוואי ונבצע זאת, כי לא מדובר פה על קבלן פרטי אשר יכול ללכת ולבנות וקיימת רק הבעיה מי יקנה אצלו, אלא באנשים פרטיים שיבנו בשביל עצמם. אני איני מאמין בבנייה פרטית במקומות האלה, אולי תהיה בנייה פרטית בבאר-שבע, באילת. בקריית גת, עם כל הפיתוח שלה, עדיין אין בנייה

פרטית בלי עזרה ממשלתית.

ישנה הצעה של דירות בשכירות חדשית,

ואני מסכים שיקבלו רק בערי הפיתוח, גם הודעתי על כך. יש פה תשובה של 150% לערי הפיתוח. נכון שהיום מחכים ואין דירות, אבל אם נבנה את כל זה, יהיו. ואני מציע לבנות את כל זה, ואני מדבר על בנייה ציבורית בלבד, כי אין לנו שליטה על הבניה הפרטית, מלבד ההגבלה על 110 מ"ר, וזה קצת יצמצם ויוריד מ-89 אלף + ל-75 אלף את יחידות הבניה בבניה הפרטית.

כשהוצאנו את התכנית לזוגות צעירים עם

העדיפות לערי הפיתוח, גם בתנאים וגם במחירי הדירות, אז התקשרו אלי כל ראשי הערים, ולזכותם של החברים, אני מוכרח לומר, שהם יצאו להגנתי ואמרו כי העדיפות היא לערי הפיתוח, ואם לא תהיה לנו סובסידיה, אני לא חושב שאנו נוסיף עכשיו דירות לערי הפיתוח. לכן אני מאסל לראשי ערי הפיתוח, שינצלו את הכמות שאנו מציעים עכשיו, ולא רק בבניה הדירות, אלא בהקלת הבעיות על המשפחות, כאשר כפי שאתם רואים, התכנית הזו, בכל מקום, מסוכמת עם ראש העיר במקום. ובסופו של דבר, כשנפגשתי עם ראשי הערים, כל ראש עיר הכניס לפרוגרמה כל מה שהוא קיווה שהוא יקבל. אני חושב שהתכנית שאני מציע היא מאוד רחבה והלוואי והיא תוגשם. זה שזה יותר קל לבנות במרכז ויותר קשה בגליל ובנגב, אינך צריך לספור לי, אך אני מקווה, שאם תהיה תכנית ראלית, היא תוגשם. Z אם נביד היום, שבערך למחצית מהזוגות הצעירים לא יהיה פתרון, לא נתייחס לתכנית ברצינות. ואם לפני 4-5 שנים נתנו פתרון! הרי גם היום יש לתת פתרונות - ואני רוצה להשתמש גם בשוט וגם בגזר, אבל לא יותר מדי, כי יש דברים, שאי-אפשר ללכת נגדם, ואנו עשויים להגיע למצב שנגיע מחדש למשכנות עוני. כי גם כיום נוצרים מחדש משכנות עוני, למרות הפתרונות שנתנו.

לגופו של ענין, אני מקבל את הצעת שר המסחר והתעשיה, ואני מציע שהמנכ"לים של משרד השיכון, המשרד לקליטת עליה, מנהל מנהל מקרקעי ישראל, מנכ"ל משרד המסחר והתעשיה, מנכ"ל משרד המשפטים ומנכ"ל משרד הפנים, יעבירו אלי הערות או הצעות תכניות, כדי שבסופו של דבר התכנית תהיה מושלמת, כשאני חושב שגם נחליט על זה בממשלה, לפני שנלך הלאה, כך שבסופו של דבר, כל מה שנבנה אח"כ, יהיה על יסוד התכנית הזו.

השר ח. ברלוב : אני עוד צריך לסכם תכנית מפורטת בועדת שרים לענייני פיתוח.

השר א. עופר : אני מבקש פשוט את ההצעה.

+++++
לענין ירושלים, כשאני אומין לכאן גם את ראש העיר וגם את נציג רמת-רחל, והדיון יהיה על כל האספקטים, כולל הפקעות.

מ ח ל י ט י ם :

א. (1) להטיל על צוות מנהלים כלליים של משרדי השיכון, קליטת עליה, משרד המסחר והתעשיה, פנים ונציגי מינהל מקרקעי ישראל - לבדוק את ההצעה בדבר העברת יחידות דיור ממרכז הארץ לערי פיתוח;

(2) הצוות הנ"ל יביא, בהקדם, הצעה מוסכמת בנדון לדיון בועדת השרים.

ב. לקיים דיון בישיבה הקרובה של ועדת השרים בתכנית פיתוח השיכון בירושלים, בהשתתפותם של ראש עיריית ירושלים, ונציגי קיבוץ רמת רחל והמועצה האזורית מטה יהודה.